

Fup og fakta om hanhunde: hormoner, kastration og adfærd.

Af Gitte Albæk Bielefeldt i samarbejde med dyrlæge Pernille Jørgensen

Vi bestemmer næsten fuldstændig over vore hundes seksualliv. Det sker selvfølgelig, at hunde parrer sig uden vores indblanding, men som regel bestemmer menneskene hvem der skal have hvalpe med hvem og hvornår. Vi bestemmer også, om hundene overhovedet skal være i stand til formere sig. Cirka 20 % af alle hunde er i Danmark er neutraliserede. Der er mange hårdnakkede myter om kastration i omløb. Her er en gennemgang af de mest almindelige myter om adfærd og kastration.

I næste udgave af DcH Bladet handler det om hunhunde.

Kastrering - universal løsning for problemer med hanhunde?

Hanhunde kastreres ret ukritisk. Det er et forholdsvis lille og billigt indgreb. Mange dyrlæger har med jævne mellemrum tilbud på kastration og det er ikke alle steder vejledningen om fordele og ulemper er lige god.

Hundeejerne har ofte urealistisk store forventninger til effekten af kastrationen. Overvejer man at kastrere sin hanhund er det nok en god ide, at definere hvad problemet *egentlig* er. Jo mere præcist – desto bedre

Hundens grundlæggende personlighed ændres ikke. Er du utilfreds med din hund, hjælper det nok ikke at kastrere den!

Adfærdsproblemer og kastration

Der er lavet forskellige undersøgelser af virkningerne af kastration på problemadfærd.

Der kan være mange årsager til de adfærdsproblemer man normalt forsøger at ”behandle” med kastration. Adfærdsproblemer kan skyldes helbredsproblemer, forkert opdragelse, angst, dårlig socialisering m.m. En hanhund kan også være mere eller mindre seksuel af natur, fordi det er individuelt, arveligt eller racebettinget.

De undersøgelser man har foretaget, viser at kastration ikke har en entydig effekt på bestemte adfærdsproblemer. Undersøgelserne viser egentlig bare, at kastration eventuelt kan hjælpe på problemer der skyldes seksuel adfærd!

Aggression mod andre hunde

Testosteron er det mandlige kønshormon, der udskilles af testiklernes og udsendes i blodbanen. Hormonet spiller en vigtig rolle i udviklingen af maskuline træk. Testosteron har indflydelse på personligheden.

Det siges ofte at testosteron medfører aggressivitet. Det er ikke hele sandheden. Testosteron kan *forstærke* allerede tilstedeværende aggression. Men aggression er et samspil mellem bl.a. serotoniniveau i hjernen, kønshormoner og erfaring. Aggression kan også skyldes sygdom og smerte.

Kastration fjerner ikke aggression, men *kan* reducere aggression.

Testosteron giver også en højere tærskel for frygt og smerte. Det vil sige, at en intakt hanhund kan være modigere end en kastreret.

Kastrerede hanhunde kan blive mere aggressive, end de var *før* indgrebet, fordi de bliver mindre modige og mere angste.

Undersøgelserne har vist, at positiv social erfaring og grundig socialisering har større effekt på aggressiv adfærd end kastration.

Kastration kan *reducere* aggressiv adfærd, men fjerner den ikke.

Hvis hundens aggression skyldes angst eller usikkerhed, er der stor sandsynlighed for, at problemet bliver værre efter kastration.

Aggression mod mennesker

Hvis problemet er aggression mod ejeren, viser undersøgelserne at problemet ofte forværres efter kastration. Aggression mod ejer skyldes oftest en dårlig opdragelse eller en dårlig relation og deraf følgende usikkerhed på ejeren. Da hunde ofte bliver mindre modige og mere angste efter kastration, *forværres* problemet ofte.

I undersøgelserne ses der også eksempler på, at hunde som er frygt-aggressive over for andre hunde og som er reserverede eller nervøse over for fremmede mennesker, har udviklet større problemer efter kastration.

Ukoncentreret eller urolig hund

Testosteron medfører også selektiv og målrettet opmærksomhed. Det vil sige at hunden kan virke som om den har skyklapper på, fordi den koncentrerer sig om én bestemt ting. Det kan selvfølgelig være en ulempe når man træner, hvis det ikke lige er hundeføreren hundens opmærksomhed er rettet imod. Uopmærksomhed kan skyldes mange ting i forholdet mellem hund og ejer, men er der ikke er nævneværdige problemer mellem dem, kan problemet som regel afhjælpes med kontakttræning!

En af undersøgelserne har vist en tendens til, at intakte hanhunde er mere trænbare end kastrerede hanhunde.

Urolige hunde er ofte unge hunde, der endnu ikke har lært koncentration og selvbeherskelse. Rastløshed kan også skyldes smerte, angst, usikkerhed eller kedsomhed. Nogle racer er mere rastløse og urolige end andre.

Hanhunde kan lære at koncentrere sig. Veltrænede hunde kan godt arbejde selv om der løbske tæver i nærheden. Tænk for eksempel på toldvæsenets og politiets hunde.

Dominans

Dominans over for andre hanhunde, skyldes ofte seksuel konkurrence. Den dominerende hanhund ønsker at være forrest i køen, hvis der skulle komme en løbsk tæve forbi.

For nogle racers vedkommende, kan det endvidere skyldes, at hannerne har tendens til aggression / intolerance over for andre hunde af samme køn.

En hund kan sagtens være dominerende over for nogle hunde og eftergivende over for andre.

Hvis dominanstendenserne er seksuelt betingede, *kan* kastration måske hjælpe.

Strejfen

Hvis hundens strejfen skyldes, at der er tæver i løbetid i nabolaget, så hjælper kastration *sandsynligvis*.

Hvis hunden strejfer på grund af kedsomhed eller jagt, så hjælper det ikke! Det hjælper heller ikke at kastre, hvis strejferiet bare er blevet en vane!

Stress

Hvis stressen skyldes løbske tæver i nabolaget, så hjælper kastration. En del hanhunde kastes fordi de hverken kan spise, sove eller foretage sig noget som helst fornuftigt, når der er løbske tæver i nærheden.

Hvis hundens stress skyldes uforudsigelige mennesker, dårlige levevilkår, jagtlyst, sygdom, kedsomhed eller andre ikke-seksuelle forhold, så hjælper kastration *ikke*.

Her skal der arbejdes med anden adfærdsbehandling.

Urinmarkering

Hvis hunden har meget stor interesse for lugte og urinmarkering, hjælper kastration ikke nødvendigvis.

Urinmarkering indendørs kan have mange årsager f.eks. stress. Det er ikke lavet undersøgelser på, om problemet kan afhjælpes ved kastrering.

Destruktiv adfærd

Hvis hunden ødelægger ting i hjemmet, skyldes det ofte alene hjemme problemer, stress eller simpelt hen kedsomhed. Her hjælper kastration sandsynligvis *ikke*.

Kemisk kastration

Kemisk kastration foregår med indsprøjtning af et hormon præparat. Virkningen indtræder først op til 3 uger efter indsprøjtning. Varighed er afhængig af præparatet.

I dag bruger man ofte hormonpræparater, der midlertidigt direkte påvirker testosteronproduktionen.

Kemisk kastration *giver et rimeligt reelt indtryk af virkningen* af en kirurgisk kastration.

Enkelte hunden kan i en kort periode blive depressive efter kemisk kastration.

Der findes også andre præparater på markedet, som indeholder progesteron. Progesteron hæmmer testosteronvirkningen, men har også i sig selv en virkning. Progesteron har en angsthæmmende og smertedæmpende effekt på hunden. Hvis hunden er angst eller frygtsom inden man giver den progesteron, er der mange ejere, der har oplevet, at aggressionsproblemer der skyldes angst, bliver forbedret. Hvis hunden så efterfølgende bliver *kirurgisk* kastreret, får man ikke samme positive effekt, fordi fjernelsen af testosteron jo ofte forværrer angstproblemer (se afsnittet om aggression mod andre hunde ovenfor). Tal med din dyrlæge om hvilket middel der skal bruges.

Sterilisation af hanhunde

Man kan vælge at sterilisere sin hanhund. Det foregår ved et lidt større kirurgisk indgreb hvor sædstrengene bliver skåret over. Testiklerne fjernes ikke. Hunden producerer fortsat testosteron og er fuldt seksuelt aktiv, men kan ikke producere hvalpe.

Tvivlsom virkning af kastration.

Hanhunde, der har parret en hunhund, vil ofte stadig udvise seksuel adfærd over for tæver i løbetid!

Hvornår er det bedst at kastre?

Rigtig mange hanhunde bliver kastreret i 9 – 12 måneders alderen. De bliver ofte kastreret, fordi de i forbindelse med puberteten udviser diverse forskellig ”hanhundeadfærd”, som ejeren gerne vil forsøge at afhjælpe.

Der er ikke forsket ret meget i, i hvilken alder kastration er bedst.

I USA kastrerer man ofte hunde meget tidligt. Ofte allerede i 8-10 ugers alderen, nogle gange allerede i 6 ugers alderen. En amerikansk undersøgelse viser, at tidlig kastration ofte medfører øget vækst, inkontinens, øget hyppighed af knoglekræft, angstproblemer, manglende modenhed, koncentrationsbesvær m.m.

Der er en tendens til at helt unge hunde der kastreres, ikke modnes på samme måde som intakte hanhunde

Sandsynligvis er det bedst, at vente med kastration til hunden er fysisk og psykisk moden. Tidspunktet kan derfor være meget forskelligt, afhængig af race og personlighed.

Kastration og maskulinitet

Kastrerede hanhunde ser ikke så ”hanhundede” ud. Desuden ændrer de lugt og kan derved komme i identifikationsproblemer i forhold til andre hanhunde. Det kan nogle gange udløse aggressiv eller usikker adfærd fra andre hanhunde.

Helbred og kastration

Det er almindeligt kendt, at hunde tager på efter kastration. Det skyldes at stofskiftet falder til ca. 80 % af det normale. Hunden skal derfor have mindre at spise efter kastration, så man undgår vægtforøgelse.

Nogle hunde får pelsforandringer efter kastration. Hundene bliver mere ”uldede” i pelsen. Pelsforandringer ses oftest hos spaniels, men kan også forekomme hos andre racer.

Inkontinens (manglende evne til at holde på vandet) ses især hos tæver, men forekommer også hos hanhunde.

Ved kastration før kønsmodning, øges risikoen for knoglecancer.

Ud over en manglende evne til at lave hvalpe på naboens tæve, kan man på positivlisten nævne, at kastration nedsætter risikoen for prostatakræft og forstørret prostata betydeligt.

Forskellige sygdomme / smerte kan medføre adfærdsproblemer. Derfor bør hundens helbredstilstand vurderes inden man kastrerer.

Konklusion

En hunds adfærd er et sammensurium af mange ting: race, helbred, genetik, følelser, indlæring, hormoner m.m.

De undersøgelser der er foretaget viser, at grundig socialisering af hvalpe og unge hunde, kan forebygge meget af den problemadfærd, men normalt kastrerer for.

Kastrering på grund af seksuel adfærd, vil sandsynligvis have en effekt. Hvis man derimod kastrerer på grund af adfærd som ikke er seksuel, så har det sandsynligvis ikke den store effekt.

Hvis problemadfærden skyldes angst eller frygt, så vil kastration eventuelt kunne forværre problemet.

Hvis man tænker på at kastrere en hanhund på grund af adfærdsproblemer, bør man derfor få stillet en adfærdsdiagnose inden!

Kilde:

Egne erfaringer og foredraget ”Neutralisering af hunde - med adfærden i fokus” med Gry Løberg. Arrangeret af Dyrekassen Danmark